

Національно-патріотичне виховання в умовах війни – нові виклики сьогодення.

Національно-патріотичне виховання є одним із найважливіших аспектів формування особистості та розвитку суспільства. Воно відіграє ключову роль у збереженні культурних цінностей, історичної пам'яті та зміцненні національної єдності. Особливого значення воно набуває зараз, коли Україна є «полотном» відстоювання своєї державності, своїх кордонів та громадських позицій.

У ТЗОШ I-III ст. №19 національно-патріотичне виховання є невід'ємною частиною освітнього процесу. Воно сприяє формуванню гармонійної особистості, готової до життя в сучасному світі і захисту інтересів своєї країни. Тому так важливо приділяти цьому напрямку належну увагу і створювати умови для всебічного розвитку молоді.

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну наш освітній заклад перейшов у багатовекторну площину роботи. Ми працюємо за такими напрямками:

- **Історико-культурний:** вивчення історії України, відвідування музеїв, історичних місць, проведення історичних реконструкцій, літературних вечорів.
- **Військово-патріотичний:** залучення до військово-патріотичних клубів, проведення військово-спортивних змагань, організація зустрічей з ветеранами.
- **Громадянський:** участь у волонтерських акціях, благодійних заходах, громадських ініціативах.
- **Екологічний:** виховання дбайливого ставлення до природи, організація екологічних акцій.
- **Духовно-моральний:** формування моральних цінностей, поваги до старших, розвиток духовності.

Основні завдання нашого освітнього закладу:

1. Збереження історичної пам'яті: передача знань про історію своєї країни, її досягнення та випробування, формує повагу до минулого і сприяє розумінню сьогодення.
2. Формування національної самосвідомості сприяє усвідомленню своєї приналежності до певного народу, розуміння його культури, традицій і мови.
3. Розвиток громадянської позиції виховує активних громадян, готових брати участь у житті країни, захищати її інтереси.
4. Зміцнення моральних цінностей сприяє формуванню таких цінностей, як патріотизм, любов до Батьківщини, повага до старших, відповідальність за свої вчинки.
5. Об'єднання суспільства сприяє консолідації суспільства, подоланню розбіжностей і створенню відчуття єдності.
6. Захист національних інтересів: виховує готовність захищати свою країну і її інтереси.

Національно-патріотичне виховання – це багатогранний процес, який охоплює різноманітні методи та прийоми. Ось деякі з них:

Методи, що базуються на пізнанні:

- **Історичні екскурсії:** відвідування музеїв, історичних місць, місць бойової слави. Це дозволяє учням на власні очі побачити сліди історії, відчути атмосферу минулих епох.

- **Літературні читання:** ознайомлення з творами українських письменників, які відображають історію, культуру і духовність нашого народу.

- **Проектна діяльність:** виконання проектів на історичну тематику, дослідження родоvodu, створення краєзнавчих музеїв.

- **Конкурси:** літературні, мистецькі, наукові конкурси на патріотичну тематику. Методи, що базуються на емоційному залученні:

- **Творчі майстер-класи:** виготовлення сувенірів, малювання картин на патріотичну тематику, створення відеороликів.

- **Музичні заходи:** виконання українських пісень, створення власних музичних композицій.

- **Театральні постановки:** інсценізація історичних подій, українських народних казок.

- **Свята та обряди:** відзначення державних свят, народних свят, проведення традиційних обрядів.

Методи, що базуються на активній участі:

- **Волонтерська діяльність:** допомога ветеранам, внутрішньо переміщеним особам, участь у благодійних акціях.

- **Військово-патріотичні клуби:** заняття з військової підготовки, спортивні змагання.

- **Туризм:** пішохідні тури, походи, табори.

- **Громадська діяльність:** участь у громадських ініціативах, акціях на підтримку України.

Методи, що базуються на міжособистісній взаємодії:

- **Зустрічі з ветеранами:** бесіди з ветеранами війни, слухання їхніх спогадів.

- **Робота в групах:** спільне виконання завдань, обмін досвідом.

- **Дискусії, круглі столи:** обговорення актуальних питань, пов'язаних з історією та сучасністю України.

Інші методи:

- **Використання сучасних технологій:** створення сайтів, блогів, сторінок у соціальних мережах на патріотичну тематику.

- **Залучення місцевого співтовариства:** співпраця з музеями, бібліотеками, громадськими організаціями.

1. Співпрацюємо з :

- Тернопільським національним медичним університетом – проведення практичних занять з домедичної допомоги, лекцій, профілактичний бесід, екскурсій в анатомічний музей;

- Західноукраїнським національним університетом – співробітництво та науково-практичне консультування;

- Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка – обмін досвідом;

- МУП «Наснага» - організація діяльності учнівського самоврядування;

- ГО «Нескорені духом» - проведення благодійних акцій;
- ГО «Ноїв Ковчег» - проведення благодійних акцій щодо збору гуманітарної допомоги для безпритульних тварин;
- ГО «Десантно-козацький рій» - проведення благодійних акцій, заходів і екскурсій національно-патріотичного спрямування;
- ГО «Права Молодь» - проведення практичних занять з тактичної медицини;
- ГО «Центр Науки Тернополя» - участь у програмі «Upshift» (реалізація проєктів молоді);
- БО «Благодійний фонд «Щаслива лапа» - проведення акції «Нарру Гав для Сірка», уроків доброти про гуманне та відповідальне ставлення до тварин;
- ГО «Воїни Світла. Рубіжне» - проведення заходів національно-патріотичного виховання;

2. Реалізовується шкільний творчий хаб «Разом ми сила» за участю учасників освітнього процесу. Проводяться *загальношкільні акції*, а саме: «Дякуємо за завтра», «Солодкий донат для ЗСУ», «За тисячу кілометрів моє серце з тобою» (листівки, обереги, листи), «Нарру Гав для Сірка», «Смілива гривня», «Калина пам'яті», «Ворогам-кришка», «Миколай про тебе не забуде», «Зігрій теплом солдата», «Допомога ЗСУ. Разом до перемоги», «Здай макулатуру-підтримай ЗСУ», «Кошик Великодньої любові та подяки». «Рушник єднання», «Нарру М'яу для Мурчика», «Нарру Гав для Сірка», «Разом ми сила» (збір сировини для ЗСУ), «Писанка Захиснику»; *єдині уроки*: «Ми українці: честь і слава незламним», «Герої рідного краю», Всеукраїнський урок єдності, присвячений темі протидії дезінформації та маніпуляціям! (5-11 кл.), Всеукраїнський урок доброти (1-6 кл.), «День Гідності та Свободи», «Заряджені гідністю та жагою до свободи», «Вірю в перемогу ЗСУ», «Соборна. Вільна. Неподільна! Моя Україна!», «Допомога ЗСУ. Разом до перемоги», «Національна безпека в умовах протистояння агресії росії проти України», «Вмій знайти ресурс для своєї внутрішньої рівноваги», «Тепер вони тримають небо України...», «Безпечна дорога додому»; *патріотичні флешмоби*: «Ми єдині й креативні», «З Днем захисника та захисниці України», «Ми майбутнє ЗСУ!», «Українська хустка-берегиня роду», «Школа колядує», «Візьмемось за руки», «Ні, я жива, я буду вічно жити, я в серці маю те, що не вмирає», «День вишиванки».

На базі закладу діяв з 29.04.2022 по 20.05.2022 розмовний клуб «Навчай українською» у рамках проєкту «Єдині» для ВПО та здобувачів освіти (творча студія учителів-словесників, соціально-психологічна служба, педагог-організатор, дирекція закладу). Учасники заходів мали можливість удосконалити українську мову в різних аспектах, креативне та творче мислення, комунікативні навички, використовуючи яскраві мовні інтерактиви. Були проведені майстер-класи: «Мереживна витинанка», «Оберіг для захисника – плетіння браслетів-вервичок», «Українське писанкарство», «Вузлики на пам'ять», майстер-клас «Крилатим ґрунту не треба..» від заслуженого художника України Євгена Удіна.

3. 10.06.2022 учениця 10-А класу Герус Богдана (тимчасово переміщена, м. Харків) взяла участь та перемогла у Всеукраїнській конференції учнівської молоді до Дня захисту дітей «Діти і війна: сучасний вимір» із роботою на тему

«Життя у війні» під керівництвом Цибульської М.В., Ковальчук Л.В. та робота увійшла до друку книжки «Діти і війна: сучасний вимір».

4. У рамках міського проєкту «Шкільний громадський бюджет» представлено для голосування 4 проєкти: «Відпочинкова сучасна зона для учасників навчального процесу», «Тернопільщина вишивана», «Спортивне життя-здорове життя», «Модернізація актових залів». За результатами голосування перемогу здобув шкільний проєкт «Відпочинкова сучасна зона для учасників навчального процесу».

5. Активні учасники міського проєкту «Українці – нація героїв» - «Разом ми сила».

6. У закладі є комплекс національно-визвольної боротьби ОУН-УПА складається з трьох частин: I частина: «Україно! Ти будеш жити, як будеш родити таких синів, як Степан Бандера!» II частина: «Здобудеш українську державу або загинеш у боротьбі за неї», III частина: «Крути – символ патріотизму та жертвності», IV частина: «... Бо хто за що, а ми за незалежність». Створено куток пам'яті «Вони тобі і мені віддали стукіт власного серця».

7. Заклад долучився до міської акції «Підтримай ЗСУ – посади іменне дерево». Зібрані кошти допоможуть нашим воїнам на передовій.

8. Реалізовується шкільний проєкт «Безбар'ерна школа». Започатковано зустрічі у форматі – «Урок людяності». 14.10.2024 відбувся «урок людяності» за участю ветерана війни, воїна ССО ЗСУ Володимира Симинишина та його матері, регіонального координатора Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», лікарки-психіатра Олеси Косовської, консультанта Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», викладачки кафедри психології розвитку та консультування ТНПУ ім. В.Гнатюка, практичного психолога Ольги Логвиць, директора навчально-наукового центру соціально-психологічної підтримки та резильєнтності ЗУНУ Оксани Шандрук, менеджерки «Дому Ветерана» Ірини Скасків, директора комунальної установи «Рубіжний міський центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Олени Татаренко, методиста комунальної установи «Рубіжний міський центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді», голови ГО «Воїни світла. Рубіжне» Олени Хмельницької, дирекції закладу, представників батьківської громадськості та учнівського самоврядування. Метою зустрічі було формування важливих моральних цінностей. Доброта, співчуття, емпатія, взаємодопомога, толерантність та повага до військових має стати запорукою нашого життя, бо людяність-це фундамент сьогодення.

9. 16 жовтня ми відзначаємо у закладі День вшанування пам'яті випускників – полеглих героїв російсько-української війни.

10. Щоденно о 9.00 учасники освітнього процесу долучалися до загальнонаціональної хвилини пам'яті за загиблими та невинно вбитими за Україну, щоб вшанувати світлу пам'ять, громадянську відвагу та самовідданість, силу духу, стійкість та героїчний подвиг воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності

України, мирних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії росії проти України та виконання Гімну України. Щоп'ятниці проводилася акція «За Україну помолимося разом».

11. Традиційно, першого числа у вересні, здобувачі освіти 11-х класів спільно з батьківською громадськістю та вчителями організують перший урок «Живе і буде жити Україна, ніхто не спинить крил наших політ!» у форматі сторітелінгу або світового кафе, запрошуючи капеланів, військовослужбовців, представників студентської молоді, людей, які наближають перемогу.

12. Традиційно для учнів 7-х, 4-х класів організується у жовтні спортивне свято «Козацькі забави», для учнів 11-х класів – воєнізовану естафету.

13. Щорічні переможці міського та обласного етапів конкурсу «У твоїх обіймах, рідний краю».

14. У рамках родинно-шкільного проекту «Дитина-це скарб!» представники батьківської громадськості 1-11 класів спільно з класними керівниками організують для учнів екскурсії, подорожі «Дорогами пізнання». Подорожі покликані служити національно-патріотичному вихованню здобувачів освіти, збагаченню їхнього духовного світу, відродженню звичаїв і традицій українського народу.

15. Учасники освітнього процесу мали нагоду відвідати виставку «Воїни світла» за ініціативи методиста Рубіжанського міського Центру туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді Луганської області, волонтерки та громадської активісти Олени Хмельницької та Тернопільського художника Рустама Давлетова, організовану на базі нашого закладу.

16. Для здобувачів освіти 9-10 класів проводиться презентація національно-патріотичних військових вишколів від Тернопільського обласного молодіжного методичного центру.

17. Заклад активно долучається до Всесвітнього Дня Гідності «Global Dignity».

18. Беремо активну участь у Всеукраїнській дитячо-юнацькій військово-патріотичній грі «Сокіл» («Джура»), міських квестах «Ми – патріоти рідного краю» та «Знавці рідного міста Тернополя», у міському фестивалі-конкурсі патріотичної пісні, прози і поезії, творів образотворчого мистецтва «Свята Покрова», у міській виставці-конкурсі «Замість ялинки-зимовий букет», у щорічному параді вертепів на базі торгово-розважального центру «Подільяни», у міських змагань юних рятувальників м. Тернополя за програмою ВГДР «Школа безпеки» пам'яті учасника аварії на ЧАЕС, почесного громадянина м. Тернополя Леоніда Кудринського, у Чемпіонаті м. Тернополя серед учнівської молоді з орієнтування на місцевості «Золота осінь».

19. Учасники освітнього процесу долучаються до акції «Допомога ЗСУ. Разом до перемоги», організованою ГО «Десантно-козацький рій».

20. Щорічно представники молодіжної організації «Права Молодь» проводяться практичні заняття з тактичної медицини для учнів 9-х класів.

21. Учні 5-7 класів відвідують Тернопільський навчальний центр West Guard Drones та волонтерську ГО «Країна рівності і правди». Діти мають змогу дізнатися про види дронів, як вони працюють та чим відрізняються, спостерігали

за польотом дрона спробували керувати дроном у симуляції віртуальної реальності та долучилися до благодійних внесків.

22. Активні учасники Всеукраїнської експедиції учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна» та переможці II етапу.

23. Директор закладу Лідія Бачинська зініціювала проєкт «Покоління волі», який об'єднав чотири заклади Тернополя: ТЗОШ I-III ст. №11, ТЗОШ I-III ст. №19, ТЗОШ I-III ст. №23, ТЗОШ I-III ст. №27 ім. В. Гурняка. Презентацією роботи у проєкті стало відзначення 23 травня 2024 року Дня Героїв. У ТЗОШ I-III ст. №19 зібралися батьки, діти воїнів, які віддали своє життя за свободу України. Були запрошені міський голова Сергій Надал, начальник управління освіти і науки Ольга Похияк, представники ТКМЦ НОІМ та закладів освіти – учасників проєкту.

24. У рамках проведення цьогорічного Шкільного ДОСУ/ТИЖНЯ «Права людини та волонтерство» 17.10.2024 учні ТЗОШ I-III ст. № 19, ТЗОШ I-III ст. № 23, Тернопільського ліцею №21 – спеціалізована мистецька школа ім. І.Герети мали чудову нагоду переглянути документальний фільм «Казка про Коника» та поспілкуватися з співкоординаторкою Шкільного ДОСУ/ТИЖНЯ Оксаною Гіль, режисерами документального фільму Уляною Осовською, Денисом Страшним. Шкільний ДОСУ/ТИЖДЕНЬ - це освітній проєкт ГО «Докудейз», спрямований на підвищення обізнаності учнів про права людини та волонтерство.